

**Poikkeuksellinen säännöllinen työaika. Ensihoito.
Dnro 15/2020, annettu 7.12.2020**

Oikaisuvaatimus hyväksyttiin. Päätös sisältää eriävän mielipiteen.

Oikaisuvaatimuksen tekijä: X:n sairaanhoitopiiri

Vireille: 15.9.2020

Oikaisuvaatimuksen kohde:

X:n sairaanhoitopiiri on pyytänyt työneuvoston oikaisemaan Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastualueen päätöksen LSAVI/7644/2020, joka on annettu 3.9.2020.

X:n sairaanhoitopiiri haki lupaa poiketa työaikalain (872/2019) 39 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella työaikalain 5 ja 25 §:n säännöksistä ajalla 1.1.2021–31.12.2022. Hakemus koski sairaanhoitopiirin ensihoitoyksiköiden ensihoitajia. Lupaa haettiin jatkona edelliselle luvalla seuraavilla ehdoilla:

1. Viikoittainen säännöllinen työaika on KVTES:n yleistyöajan mukainen keskimäärin 38 tuntia 15 minuuttia.
2. Palvelusvuoron pituus saa olla enintään 24 tuntia.
3. Ylityöstä, jota tehdään työvuorolistaan merkityn säännöllisen vuorokautisen työajan lisäksi maksetaan kahdelta ensimmäiseltä tunnilta 50 %:lla korotettu palkka ja sitä seuraavilta tunneilta 100 %:lla korotettu palkka.
4. Muilta osin noudatetaan KVTES:n mukaista yleistyöaikaa koskevia määräyksiä.

Lounais-Suomen aluehallintovirasto myönsi luvan seuraavilla ehdoilla:

1. Säännöllisen työvuoron pituus on enintään 24 tuntia.
2. Tehollinen työaika saa olla enintään 12 tuntia 24 tunnin työvuorossa.
3. Työntantajan on varmistettava, että työ säilyy laadultaan aika ajoitin tehtävänä luvan voimassaolon ajan.
4. Säännöllinen työaika on keskimäärin 38 tuntia 15 minuuttia 4 viikon tasoittumisjaksossa
5. Ylityöstä, jota tehdään 24 tunnin säännöllisen työajan lisäksi maksetaan kahdelta ensimmäiseltä tunnilta 50 prosentilla ja seuraavilta tunneilta 100 prosentilla korotettu palkka.
6. 24 tunnin työvuoroa tulee seurata aina vähintään kolmen vuorokauden pituinen vapaajakso. Ennen 24 tunnin työvuoroa on annettava vähintään 24 tunnin pituinen vapaajakso. Työntantajan tulee huolehtia siitä, että työvuorojen pituus huomioiden lepoaika on riittävä palautumiseen. Korvaava lepoaika on annettava välittömästi työvuoron päättymisen jälkeen.

Oikaisuvaatimus ja sen perustelut:

X:n sairaanhoitopiiri on pyytänyt työneuvostoa oikaisemaan lupaehtoa numero 6. Se tulisi muuttaa niin, että ennen työvuoroa on oltava vähintään 11 tunnin pituinen vuorokausilepo, ja 24 tunnin pituisen työvuoron jälkeen lepoajan pituuden olisi oltava vähintään 33 tuntia.

Perusteena on se, että lupaehtoa ei ole mahdollista noudattaa työvuorosuunnittelussa. Ensihoidon työssä on myös muita kuin 24 tunnin pituisia työvuoroja. Lisäksi KVTES:n mukainen yleistyöaika johtaa siihen, että nyt myönnettyillä lupaehdoilla 24 tunnin pituisen työvuoron ja siihen liittyvän vapaan yhteenlaskettu määrä oli 120 tuntia. Työnantajan mukaan työaikalain 25 §:ää olisi tulkittava niin, että 24 tunnin pituisen työvuoron jälkeen on riittävä antaa seuraavan vuorokausilevon yhteydessä 33 tuntia vapaata. Ja jokaista 24 tunnin pituista työvuoroa tulee edeltää vain 11 tunnin pituinen vuorokausilepo. Poikkeuslupaan liitetyt lepoaikoja koskevat ehdot johtavat siihen, että työvuoroista ei saada työntekijöitä palvelevia.

Asianosaisen kuuleminen:

Luottamusmies A on puoltanut työnantajan oikaisuvaatimusta. Luottamusmies B:n mukaan jäseninä olevat työntekijät ovat tyytyväisiä myönnettyyn lupaan mutta ovat valmiita hyväksymään lyhyemmät lepoajat tietyin reunaehdoin. 24 tunnin pituista työvuoroa voi edeltää lyhyempi kuin 24 tunnin pituinen vapaa, jos edeltävä työvuoro on enintään kahdeksan tunnin pituinen. Vuorokauden pituiseen työvuoron jälkeen lepoaika voisi olla enintään 48 tuntia, jos siitä sovitaan työntekijän kanssa työvuorokohtaisesti ja jos toisen 24 tunnin pituisen työvuoron jälkeinen lepoaika pitenee vastaavasti.

Työneuvoston päätös:

Oikaisuvaatimus hyväksyttiin.

Lupaehto 6 muutetaan niin, että 24 tunnin pituista työvuoroa seuraavan vähintään kolmen vuorokauden pituinen vapaajakso muutetaan pituudeltaan vähintään 35 tunniksi. Lisäksi vähintään 24 tunnin pituinen vapaajakso ennen 24 tunnin pituista työvuoroa muutetaan 11 tunnin pituiseksi.

Lupaehto 6 kuuluu jatkossa seuraavasti:

”24 tunnin työvuoroa tulee seurata aina **vähintään 35 tunnin pituinen** vapaajakso. Ennen 24 tunnin työvuoroa on annettava **vähintään 11 tunnin pituinen** vapaajakso. Työnantajan tulee huolehtia siitä, että työvuorojen pituus huomioiden lepoaika on riittävä palautumiseen. Korvaava lepoaika on annettava välittömästi työvuoron päättymisen jälkeen.”

Päätöksen perustelut:

Työaikalain (872/2019) 5 §:n 1 momentin mukaan säännöllinen työaika tulee järjestää enintään kahdeksaksi tunniksi vuorokaudessa ja keskimäärin enintään 40 tunniksi viikossa. Työaikalain 25

§:n 1 momentin mukaan työntekijälle on annettava jokaisen työvuoron alkamista seuraavan 24 tunnin aikana vähintään 11 tunnin keskeytymätön lepoaika varallaoloaikana tehtyä työtä lukuun ottamatta. Työaikalain 39 §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto voi kuitenkin *määräämillään ehdoilla* myöntää luvan poiketa 5 §:n mukaista säännöllistä työaikaa, samoin kuin 25 §:n mukaista vuorokausilepoa koskevista säännöksistä työssä, jota tehdään vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön.

Aluehallintovirasto on edellyttänyt, että 24 tunnin pituista työvuoroa tulee seurata vähintään kolmen vuorokauden pituinen vapaajakso. Työnantaja on pyytänyt mainitun vapaajakson lyhentämistä 33 tuntiin.

Lupakäytännössä on yleensä edellytetty useamman vuorokauden pituista lepoaikaa 24 tunnin pituisen työvuoron jälkeen. Nyt käsillä olevassa tapauksessa on tuotu esille työvuorosuunnittelun vaikeuteen ja sen myötä työntekijöiden hyvinvointiin liittyviä seikkoja, jotka vastaavat työaikalain lepoaikaa koskevien säännösten tavoitteita ja joiden johdosta työneuvosto harkitsee – tässä yksittäistapauksessa – mahdolliseksi lyhentää lepoaika 35 tuntiin. Työnantajan vaatimaa 33 tunnin pituista lepoaikaa ei voida hyväksyä, koska työaikadirektiivissä edellytetään vähintään 35 tunnin pituista viikoittaista lepoaikaa.

Ennen 24 tunnin pituista työvuoroa edeltävän vapaajakson työneuvosto muuttaa työnantajan oikaisuvaatimuksen mukaisesti 11 tunnin pituiseksi. Työsuojelullisista syistä ei ole tarpeen määrätä mainittua lepoaikaa normaalia vuorokausilepoaikaa pidemmäksi.

Sovelletut lainkohdat:

Työaikalain (872/2019) 5 ja 25 § sekä 39 §:n 1 momentin 1 kohta.

Päätös on yksimielinen ja se perustuu puheenjohtaja Ahtelan, jäsenten Ilveskivi, Nyysölä ja Rautio sekä varajäsen Romo mielipiteeseen.

Asian esittelijä Jaana Paanetoja esitti eriävän mielipiteensä, joka kuuluu seuraavasti:

Eriävä mielipide:

Kertoelmaosa on sama kuin työneuvoston päätöksessä. Päätösosa perusteluineen kuuluu seuraavasti:

Työneuvoston päätös:

Oikaisuvaatimus hylättiin.

Päätöksen perustelut:

Työaikalain (872/2019) 5 §:n 1 momentin mukaan säännöllinen työaika tulee järjestää enintään kahdeksaksi tunniksi vuorokaudessa ja keskimäärin enintään 40 tunniksi viikossa. Työaikalain 25 §:n 1 momentin mukaan työntekijälle on annettava jokaisen työvuoron alkamista seuraavan 24 tunnin aikana vähintään 11 tunnin keskeytymätön lepoaika varallaoloaikana tehtyä työtä lukuun ottamatta. Työaikalain 39 §:n 1 momentin mukaan aluehallintovirasto voi kuitenkin *määräämillään ehdoilla* myöntää luvan poiketa 5 §:n mukaista säännöllistä työaikaa, samoin kuin 25 §:n mukaista vuorokausilepoa koskevista säännöksistä työssä, jota tehdään vain aika ajoin sen vuorokautisen työajan kuluessa, jona työntekijän on oltava valmiina työhön.

Aluehallintovirasto on edellyttänyt, että kutakin 24 tunnin pituista työvuoroa tulee seurata vähintään kolmen vuorokauden pituinen vapaajakso. Työnantaja on pyytänyt mainitun vapaajakson lyhentämistä 33 tuntiin. Perusteena on esitetty muun ohessa vaikeus sovittaa lupaehto yhteen käytössä olevan työvuorosuunnittelun kanssa.

Aluehallintovirasto on edellyttänyt luvassaan sitä, että 24 tunnin pituista työvuoroa seuraa aina vähintään kolmen vuorokauden pituinen vapaajakso. Mainittu lupaehto on vakiintuneen käytännön mukainen. Hallintolain (434/2003) 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti. Lisäksi päätösten on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Lupaharkinta on toteutettava tarkastelemalla asiassa esille tulleita tosiseikkoja objektiivisesti. Työneuvosto on aiemmassa käytännössään tuonut vakiintuneesti esille sen, että lupaa ei voida perustaa työntekijöiden toiveisiin tai heidän näkemyksiinsä haetun järjestelyn tarkoituksenmukaisuudesta. Edellä mainitun johdosta asiassa ei ole perusteltua muuttaa lupaehto työnantajan esittämällä tavalla.

Lupaan on asetettu myös ehto, jonka mukaan ennen 24 tunnin pituista työvuoroa tulee edeltää vähintään 24 tunnin pituinen vapaajakso. Tällaista ehtoa ei ole liitetty säännönmukaisesti lupiin. Toisaalta lupaehdon mukainen vaatimus lepoajan pituudesta tulee täytettyä automaattisesti, mikäli työvuorot järjestetään vuorokausirytmityksellä. Näin ollen – ja ottaen huomioon sen, että poikkeusluvalla järjestetyssä työssä ei ole mahdollista suunnitella säännöllisesti eripituisia vuoroja – ei tätä osaa lupaehdosta ole syytä muuttaa.

Sovelletut lainkohdat:

Hallintolain (434/2003) 6 §.
Työaikalain (872/2019) 5 ja 25 § sekä 39 §:n 1 momentin 1 kohta.